

ПРО РОЗВИТОК КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ОСВІТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РЕСУРСУ В ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ОБЛАСТІ

Питання щодо розвитку людського/кадрового потенціалу та використання регіональних ресурсів для підвищення кваліфікації педагогічних працівників є ключовими аспектами покращення якості освіти.

Реформування освітньої галузі в Україні актуалізує проблему якості професійного розвитку педагога як провідника освітніх змін. Відповідно до засадничих ідей реформи відбувається трансформація системи підвищення кваліфікації педагога, яка сьогодні є достатньо гнучкою, покликаною забезпечити запити та потреби суспільства у якісній освіті, що передбачає професійне вдосконалення та розвиток освітянських кадрів, формування у них нової філософії освіти та демократичної системи цінностей, інноваційного мислення, здатності до створення сучасного освітнього середовища.

Чинні правові засади визначають права і обов'язки педагогічних, науково-педагогічних працівників щодо забезпечення викладання на високому рівні кваліфікації та педагогічної майстерності. В Законі України «Про освіту» дається таке визначення: «...професійний розвиток – це безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності». Таким чином, нормативно визначено значущість підвищення професійного розвитку у фаховій діяльності педагогів і науково-педагогічних працівників.

В умовах реформування освіти зростає відповідальність самого вчителя та закладу освіти щодо якості освіти та рівня кваліфікації педагога. Процеси децентралізації підсилюють також увагу до впливу засновника закладу освіти на управлінські та освітні процеси відповідно до запиту громади щодо забезпечення права дитини на якісну освіту і можливості успішної самореалізації у майбутньому.

Закон України «Про освіту», визначає, що держава визнає формальну, неформальну та інформальну освіту, а також заохочує педагога до здобуття освіти усіх цих видів, надаючи освітянам право на академічну свободу і вибір суб'єкту – надавача освітніх послуг. Існує чимало державних, комунальних, приватних інституцій, у яких педагоги можуть підвищувати кваліфікацію. Разом з тим в системі розвитку кадрового потенціалу в освіті особливе місце займають регіональні інститути післядипломної педагогічної освіти / академії неперервної освіти, оскільки на них покладається значна частина специфічних завдань із регуляції функціонування сфери професійно-освітньої діяльності.

В Одеській області організацію післядипломної педагогічної освіти забезпечує Комунальний заклад вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради». Академія здійснює підвищення кваліфікації педагогічних працівників, науково-методичний супровід освітньої діяльності педагога, дослідницько-експериментальну діяльність, експертизу та аналіз проблем і перспектив розвитку освіти в регіоні, забезпечення імплементації освітніх реформ в регіоні. Академія є науковим, освітнім, методичним осередком, діяльність якої спрямована безпосередньо на підтримку педагога, професійних педагогічних спільнот, закладів освіти, територіальних органів управління освіти, забезпечуючи реалізацію завдань державної та регіональної політики.

На сьогодні важливими характеристиками післядипломної педагогічної освіти взагалі, і, розвитку кадрового потенціалу в сфері освіти, зокрема, є: неперервність, відкритість, активна інтеграція, інформаційна доступність, наближення навчання до потреб фахівця та його здібностей, пріоритет самоосвіти впродовж всієї професійної діяльності тощо.

Ці характеристики зумовлюють зміну педагогічних позицій учасників освітнього процесу та стосунків між ними, вони стають паритетними і людиноцентричними: тобто метою є не просто оволодіння певною системою знань та інформації, а задоволення потреби саме у здобутті того знання, яке є важливим для кожного, і в засвоєнні способів його застосування на практиці.

Тому, для забезпечення якості освітнього процесу важливо не просто мати достатню кількість осіб з вищою освітою, а конкурентоспроможних професіоналів, зорієнтованих на високу якість освіти.

Кадровий потенціал закладу/системи освіти у реальному вигляді може бути представлений можливостями працівників, якістю їх професійно-кваліфікаційної підготовки, трудовими, особистісними, психологічними і фізіологічними якостями, а також творчими здібностями.

Розглянемо реалізацію вказаних позицій через призму діяльності КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» спільно з педагогами області, акцентуючи увагу на активності, відкритості, прояві конкурентоспроможності у конкурсах, участі у національних та міжнародних проєктах, через ролі експертів та супервізорів, авторства/співавторства в укладанні модельних/навчальних програм, написанні підручників, посібників, участі у регіональних та національних науково-методичних заходах з пропагування кращого педагогічного досвіду тощо.

Розбудова регіональної системи професійного розвитку вчителів у рамках державної освітньої політики

Академія зробила вагомий внесок у розбудову регіональної системи підвищення фахового рівня і стала лідером у наданні освітніх послуг для педагогічних працівників на курсах підвищення кваліфікації. Незважаючи на труднощі воєнного часу, ми продовжуємо навчання педагогів, розширюючи формати і тематичний спектр курсів.

Підвищення кваліфікації педагогів здійснюється у форматі офлайн, онлайн та без відриву від виробництва. Щорічно Академія організовує освітній процес в 550-580 групах. Загалом, кожного року за рахунок обласного бюджету на базі Одеської академії неперервної освіти проходить навчання 15-18 тисяч педагогічних працівників за більш як 150 програмами підвищення кваліфікації, які щорічно оновлюються.

Зважаючи на потреби Одеської області у висококваліфікованих фахівцях у сфері освіти, прагнення вчителів, які вже працюють в закладах освіти отримати педагогічну освіту або підвищити свій рівень педагогічної освіти, у 2019 році Академія ліцензувала освітню діяльність на підготовку здобувачів другого (магістерського) рівня - загальним обсягом 90 осіб та третього (освітньо-наукового) рівня - загальним обсягом 10 осіб, а також на підвищення кваліфікації одночасно на 500 осіб зі спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки.

У 2020 році була відкрита аспірантура за освітньо-науковою програмою для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії «Освітні, педагогічні науки» за напрямками наукових досліджень: загальна педагогіка та історія педагогіки, теорія та методика навчання, теорія та методика виховання, теорія та методика професійної освіти, теорія та методика управління освітою, теорія навчання, інформаційно-комунікаційні технології в освіті. У 2021 та 2022 році успішно пройдено акредитацію трьох освітньо-професійних програм магістерського рівня, а у 2023 році отримано умовну акредитацію за спрощеною процедурою у період воєнного стану на освітньо-наукову програму.

Для забезпечення якості формальної освіти за різними формами навчання в Академії, надання якісних освітніх послуг здійснено наступні кроки: створено освітній простір для вільного користування електронними освітніми ресурсами (платформа «Класна оцінка», сайт «Цифра в школі», Google Classroom, більше 100 кабінетів для ZOOM конференцій), де розміщено всі необхідні навчальні, інформаційні матеріали, джерельна база; запроваджено платформу для систематизації електронного обліку процесу

підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти при академії (<https://kursy-od.tis.if.ua>).

Для кожного закладу освіти області створено особистий кабінет закладу, де є можливість формування попереднього замовлення на курси, реєстрації педагогічних працівників на навчання та отримання сертифікатів. Тобто усі процеси, пов'язані із курсами підвищення кваліфікації, сконцентровано у кабінеті самого закладу освіти.

З метою забезпечення якісної реалізації Державного стандарту початкової школи, Державного стандарту базової середньої освіти Академія взяла на себе відповідальність щодо підготовки сучасних тренерів для НУШ (накази Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації від №136/ОД 28.08.2021 та №155-ОД від 11.10.2023 «Про організацію навчання тренерів та підвищення кваліфікації вчителів, які впроваджуватимуть Державний стандарт базової середньої освіти у ЗЗСО Одеської області»; накази 150/ОД від 17.09.2021р. та №164/ОД від 26.10.2023 «Про затвердження списку педагогів – тренерів, які будуть залучатися до списку навчання вчителів-предметників ЗЗСО Одеської області»).

Впродовж останніх років кращі педагоги області пройшли навчання та отримали відповідні сертифікати тренерів:

- тренера НУШ початкової школи – 123 педагогічні працівники;
- тренера НУШ базової школи – 147 педагогічних працівників;
- супервізора – 110 педагогічних працівників.

Це майже 500 педагогів, які стали якісним кадровим ресурсом, що забезпечує підтримку та здійснює інформаційний, комунікаційний, методичний супровід на місцях, підсилюючи зусилля педагогів в реалізації реформи НУШ.

Виконуючи державну освітню політику у розбудові НУШ спільними зусиллями викладачів, методистів Академії та тренерів, за рахунок державної освітньої субвенції проведено навчання керівників та вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти у 5-6 класах та 7-х пілотних класах. За програмою «Інтегроване навчання: цінності, компетентності, практики» підготовлено 4252 вчителі-предметники, 905 керівників, заступників керівників ЗЗСО, 90 вчителів-пілотників.

Продовжується системна робота щодо навчання вчителів початкових класів за програмою НУШ-Імпульс «Діяльнісний підхід у початковій школі в реаліях сьогодення», до якої долучилися вихователі ГПД, асистенти вчителів закладів освіти. 3066 педагогів Одеської області здобули знання щодо ефективних стратегій реалізації діяльнісного підходу у початковій школі в

умовах воєнного та повоєнного часу. Програму реалізовано у межах підтримки відновлення освіти України фундацією LEGO.

Тренерський досвід, фахова майстерність, натхнення та позитивний настрій педагогів-тренерів допомагають вчителям розкривати нові грані своєї професійної діяльності в НУШ. Високопрофесійна робота згуртованої команди тренерів – це особливий спільний здобуток і внесок у формування позитивного іміджу регіональної освіти.

Виконання поставлених завдань щодо реалізації державної освітньої політики потребує поглибленої співпраці Академії з іншими закладами освіти регіону. Одеська академія неперервної освіти є ініціатором партнерської взаємодії педагогічних коледжів та університетів з впровадження освітніх компонентів, що розкривають різні аспекти концепції «Нова українська школа». Зреалізовано регіональний проєкт «Нове покоління вчителів для української школи», до якого було доєднано педагогічні колективи 3-х фахових коледжів, які впродовж 4-х років підвищували кваліфікацію, долучаючись до укладання нових програм, готуючи нові навчально-методичні комплекси для здобувачів освіти за новими курсами, публікуючись у фахових журналах тощо. Скоординована робота Академії з педагогічними коледжами стала основою для проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Навчально-методичне забезпечення підготовки вчителів в умовах реформування освітньої галузі у 2017-2022 роках», який успішно завершено із презентацією на всеукраїнському рівні отриманих науково-методичних здобутків.

Започатковано регіональний проєкт «Педагогічний парк Одещини», спрямований на зміцнення професійних зв'язків між всіма закладами педагогічної освіти (коледжами та університетами). Відповідно до ключової ідеї проєкту,

Педагогічний парк – це регіональна інноваційна інфраструктура, сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих організацій, систем, необхідних і достатніх для ефективного здійснення інноваційної діяльності та реалізації нововведень у сфері освіти. Налагоджена співпраця закладів вищої, фахової передвищої освіти у впровадженні освітніх інновацій в системі підготовки сучасного педагога є основою якісного розвитку кадрового потенціалу в освіті та сприяє використанню регіонального ресурсу як в сфері навчання майбутніх педагогів, так і у підвищенні кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників.

Співпраця з Управлінням державної служби якості освіти в Одеській області

Одним з напрямів освітньої реформи стала зміна підходів до управління якістю освіти. Це питання також потребує об'єднання регіональних структур, що реалізують державну освітню політику з питань забезпечення якості освіти.

В Одеській області склалась плідна співпраця КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» та Управління державної служби якості освіти в Одеській області. Заради розбудови внутрішньої системи і підготовки кадрового ресурсу укладено спільно з фахівцями Управління державної служби якості освіти в Одеській області навчальні програми курсів: «Розбудова внутрішньої системи забезпечення якості освіти закладу загальної середньої освіти», «Розбудова внутрішньої системи забезпечення якості освіти закладу загальної дошкільної освіти», «Розбудова внутрішньої системи забезпечення якості освіти закладу загальної позашкільної освіти».

Загалом спільними зусиллями в Одеському регіоні було підготовлено:

- 84 освітні експерти, які залучаються Управлінням ДСЯО в Одеській області до проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти;

- 409 керівників закладів освіти, педагогічних працівників ЗЗСО, ЗДО.

Не залишається поза увагою і навчання для педагогічних працівників позашкільної освіти. Саме впродовж червня цього року йде навчання для 120 педагогів з проблеми «Розбудова внутрішньої системи забезпечення якості освіти закладу позашкільної освіти».

Таким чином, підготовлені кадри за відповідними навчальними програмами і є тим потужним регіональним ресурсом, який сприяє забезпеченню якості освіти на місцях, охоплюючи всю систему освіти регіону, включаючи дошкільну, позашкільну, середню освіту.

Розвиток кадрового потенціалу через призму науково-методичної діяльності

З метою розвитку кадрового потенціалу та використання регіонального ресурсу для постійного, системного підвищення кваліфікації педагогічних працівників Академією було проведено значну роботу щодо фасилітації регіональних освітньо-наукових спільнот та професійно-громадських об'єднань:

- створено Центр освітніх ініціатив (вчительський Хаб), що здійснює різноманітні форми роботи з реалізації продуктивної взаємодії з асоціаціями, творчими об'єднаннями педагогів, науковими центрами і установами, закладами освіти різних рівнів, громадськими організаціями, бізнес-структурами та мас-медіа;

- створено Центр супервізії та наставництва, діяльність якого спрямована на впровадження супервізії та наставництва в закладах освіти. Центром постійно проводиться робота з організації і підтримки професійного ком'юніті педагогів-супервізорів Одеської області, підвищення їх професійної компетентності в межах постійно діючих сесій з професійного розвитку педагогів-супервізорів.

- створено розгалужені мережі комунікацій з професійними педагогічними спільнотами - організовано роботу телеграм-каналів (чатів): для директорів закладів освіти («Директори шкіл Одещини»), для заступників директорів шкіл («Товариство заступників директорів Одещини») та канал для працівників Центрів професійного розвитку педагогічних працівників («Спільнота працівників ЦПР ПП Одещини»), для педагогів – пілотників «ОАНО//пілот НУШ», «Мережева спільнота педагогів-пілотників Одещини» «Спільнота тренерів НУШ Одещини».

Академія активно розвиває інформаційні ресурси - сайт Академії, Фейсбук сторінка, Телеграм-канали, які діють для створення єдиного регіонального педагогічного інформаційного простору. Так, за період з квітня 2023 року по квітень 2024 року, сайт Академії відвідували 1 млн 130 тис користувачів.

З метою забезпечення постійного науково-методичного супроводу реалізації освітньої реформи у закладах освіти області в Академії розпочато цикл дискусійних просторів «Нова українська школа: рухаємось разом». У онлайн-форматі щомісячно до просторів долучаються вчителі-пілотники Одещини, команди педагогів-тренерів, які діляться власними напрацюваннями з колегами різних освітніх галузей. Реалізація цих заходів ґрунтується на об'ємній синхронній роботі координаторів галузей, науковців, методистів, розробників програм, підручників, вчителів-практиків. Значущість такої форми роботи відзначено педагогами області як потужно-дієвий ресурс для підтримки освітянської спільноти у сучасних реаліях.

Для забезпечення стійкого розвитку впроваджених інновацій, запропонованих в межах реформи Нова українська школа, і посилення їх позитивного ефекту Академією започатковано регіональний методичний проєкт «Педагогічна студія як форма розвитку професійної компетентності педагога».

На сьогодні дієвість та вплив педагогічних/управлінських/наукових/студентських студій є досить потужним. «Майстерність як вимір професійної зрілості», «Інноваційність педагога – вимога сучасності», «Дидактична скарбниця молодого вчителя», «Професійна ідентичність: у фокусі – самовизначення майбутнього вчителя» - ось

невеликий перелік тих нагальних питань, які є об'єднуючим ключем педагогічної спільноти області і надійним ресурсом подальшого професійного зростання.

Методисти Академії демонструють власну професійну майстерність через організацію та проведення практичних інтенсивів «Ресурси, стратегії, практики», завданням яких є представлення та популяризація інноваційних методик навчання, відпрацювання практичних навичок для урізноманітнення освітнього процесу. Тижневі інтенсиви проходять в онлайн-форматі, та сприяють удосконаленню професійного зростання педагогів.

Напрацювання кращих педагогів області висвітлюються під час освітянського форуму «Креативні вчителі: стратегії успіху», який вже 6 рік поспіль проводить Академія. На форумі працює водночас від 10 до 20 майстерок, де своїм досвідом, напрацюваннями обмінюються вчителі-початкової та середньої школи, педагоги-тренери, координатори освітніх галузей надають дієві поради з різних питань освітньої діяльності. Це вчителі інформатики Фучеджи Т.О., Маленкова М.М, (Тарутинський ліцей Тарутинської селищної ради); вчителька математики Цісар Н.В. (Дальницький ліцей Дальницької сільської ради); вчителька інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» Діянова Д.С. (Одеська гімназія №26); вчителька фізичної культури Гук К.А. (Одеський ліцей №9); вчитель історії Бойчук І.М. (Ананьївський ліцей №2); вчителька української мови Синишин А.Ю. (Гребениківський ліцей Великомихайлівської селищної ради); вчителька технологій Бухтій О.В. (Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської ради); вчителька мистецтва Нані С.М. («Опорний заклад освіти» Слобідський ліцей).

Вдале поєднання науково-теоретичної і практичної частини відбувається в рамках роботи щорічної всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку». Педагоги області, долучаючись до участі у роботі секцій, практичних студій демонструють співдію, співучителювання як один із способів підвищення фахового рівня. Щорічно до роботи в конференції долучаються більше 200 педагогів, які демонструють високий рівень розуміння єдності педагогічної теорії і практики.

В умовах запровадження Державного стандарту базової середньої освіти потужною підтримкою для професійного розвитку педагогів Нової української школи стали методичні посібники «Нова українська школа на засадах єдності цінностей, змісту і форм» (5 клас), співавторами яких стали 6 вчителів-пілотників, педагогів-тренерів. Досвід більше 10 вчителів-практиків узагальнено та описано в посібнику.

Презентуючи напрацювання в сфері науково-методичної діяльності із супроводу розвитку регіональної освіти, КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» отримала золоті медалі на 3-х міжнародних виставках з освітніх інновацій (2022 -2023 роки) за конкурсні роботи: «Медіаінструменти психолого-педагогічного супроводу учнів під час війни», «Освітні ресурси педагогів Нової української школи», «Розвиток інноваційного потенціалу педагога у процесі науково-методичного супроводу впровадження НУШ в початковій школі».

Невід'ємною частиною регіонального освітнього простору, потужною платформою для спілкування, обміну ідеями, джерелом натхнення для педагогів, які прагнуть поглибити свої знання, вдосконалювати професійні навички є журнал «Наша школа: науково-практичні студії». Кожен номер журналу – це найкращі педагогічні практики, найсвіжіші інновації в освіті, це синергія науки і практик, що робить професійне життя педагогів ще більш насиченим, мобільним та успішним. Можливістю розкрити педагогічний потенціал, поділитися власними професійними ідеями скористалися більш як 200 педагогічних працівників області лише за короткий час відновлення роботи журналу.

Конкурс «Учитель року»

З метою розвитку творчого потенціалу вчителя, підвищення його професійної майстерності, сприяння успішної самореалізації педагога Академія щорічно здійснює діяльність щодо організації та проведення I туру всеукраїнського конкурсу «Учитель року». Така робота дозволяє виявити талановитих вчителів Одещини і дати їм шанс представити високий рівень професійної майстерності як на регіональному, так і національному рівнях.

За останні кілька років Одеську область гідно представляли на Всеукраїнському конкурсі «Учитель року» наші вчителі: Денісов Олег Володимирович (Одеський ліцей №1 імені А. П. Бистріної Одеської міської ради, номінація «Захист України»); Майорський Вячеслав Віталійович (Чорноморський економіко-правовий ліцей №1 Чорноморської міської ради, номінація «правознавство»); Пашкевич Ольга Вікторівна («Болградський ліцей» Болградської міської ради, номінація «інформатика»); Трубніков Максим Валерійович (Одеський ліцей №9, номінація «мистецтво»). Вони стали переможцями II туру всеукраїнського професійного конкурсу. Такі показники є свідченням професійного зростання педагогів в колективах закладів освіти, де є підтримка та умови для забезпечення розвитку вчителів як з боку школи, так і територіальної громади.

Участь у міжнародних проєктах як одна із можливостей розвитку кадрового потенціалу області

Академія має багаторічний досвід участі у міжнародних освітніх проєктах. Особливістю міжнародної проєктної діяльності є її спрямованість на розвиток педагогічних кадрів регіону. Так, за останні роки зrealізовано багаточисленні проєкти, які стали поштовхом для інновацій та прогресивних змін у діяльності педагогічних колективів закладів освіти області:

- австрійсько-український проєкт «Компетентності лідерства та менеджменту для розвитку якості в опорних школах»,
- австрійсько-український проєкт «Інклюзивна освіта в Одеській області»,
- австрійсько-український проєкт «Лідерство та менеджмент у часи криз»,
- австрійсько-український проєкт «Цифровізація викладання у закладах підвищення кваліфікації вчителів»,
- чесько-український проєкт «Зміцнення інклюзії в Україні»,
- чесько-український проєкт «Управління школою в умовах криз»,
- чесько-український проєкт «Підтримка відновлення освіти в Україні»,
- польсько-український проєкт «Розвиваємо коаліцію задля демократичного учнівського самоврядування в Україні»,
- швейцарсько-український проєкт DECIDE – «Децентралізація для розвитку демократичної освіти»,
- програма USAID RADA NEXT GENERATION (RANG), який реалізується в партнерстві з Освітнім центром Верховної Ради України та за фінансової підтримки США.

Участь у міжнародних освітніх проєктах забезпечує навчання та професійний розвиток як співробітників Академії, так і значної частини педагогічних працівників різних категорій закладів освіти Одеської області, що, в цілому, сприяє модернізації освіти в регіоні на основі кращого закордонного досвіду. Крім того, реалізація проєктів передбачає не лише інтелектуальні, а й фінансові інвестиції в розвиток громад Одеської області. Так, у 2022 році в межах проєкту DECIDE в 4-х територіальних громадах (Визирській, Кілійській, Красносільській та Нерубайській) за участі Академії організовано конкурс «Громадський бюджет на дитячі мрії», завдяки якому громади отримали фінансування на 2 200 000 гривень; впроваджено курс за вибором «Навчаємося жити в громаді» для учнів 8(9) класів у ЗЗСО, що дозволило цим громадам отримати ще по 75000 гривень фінансування додатково.

У 2023-2024 роках у межах програми «DECIDE: Відбудова» було облаштовано укриття у закладах освіти Одеської області, які є учасниками проєкту, на суму 14 400 000 грн. В рамках проєкту DECIDE здійснюється навчання «Актуальні питання та засади децентралізованого управління освітою в територіальних громадах». Це навчання пройшли начальники управлінь освітою територіальних громад, голови постійних комісій, депутати місцевих рад.

У 2024 році в межах чесько-українського проєкту «Підтримка відновлення освіти в Україні» реалізується низка ініціатив чеських партнерів. Зокрема, продовжується реалізація курсу для керівників закладів загальної середньої освіти «Управління школами в кризових ситуаціях». Для педагогів, практичних психологів запропоновано участь у серії онлайн семінарів «Системи роботи з проблемною поведінкою учнів», що передбачають поглиблене знайомство українських фахівців з різноманітними підходами у подоланні психотравми та поведінкових труднощів. Ще один напрям проєкту фокусується на опрацюванні компетентностей вчителів у сфері використання усної історії в школі як інструменту розвитку критичного мислення. Важливою складовою проєкту є заходи з гуманітарної та психологічної підтримки вчителів в умовах війни.

Розширюючи власні спроможності щодо реалізації міжнародної грантової діяльності, Одеська академія неперервної освіти пройшла сертифікацію на платформі Erasmus. Це надало можливість у 2023 році розпочати роботу з виконання проєкту «Ready4School: Готовність до навчання у школі за дошкільною програмою АВА», який реалізується з командою міжнародних партнерів - університетів Чехії, Північної Македонії, Хорватії, Греції. Проєкт спрямований на розробку навчально-методичних комплексів для роботи з дітьми дошкільного віку з ООП для забезпечення оптимальних умов їх переходу до навчання у школі. Реалізація проєкту дасть можливість покращити якість спеціальних та інклюзивних програм для дітей з розладом аутичного спектру (РАС) та підвищити рівень кваліфікації фахівців дошкільної галузі.

3 грудня 2023 року Академією розпочато роботу над грантовим проєктом «На шляху до інклюзивних практик та підтримки позитивної поведінки в освіті та соціальній роботі», який фінансується з фонду Вишеградської Четвірки. Партнерами проєкту є Університет Тетова (Північна Македонія), Прешівський університет (Словаччина), Донбаський державний педагогічний університет, Національний технічний університет «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна).

Проект спрямований на вивчення питання готовності педагогів до роботи зі здобувачами освіти з ООП, підготовку соціальних педагогів, психологів, а також викладачів закладів вищої, фахової передвищої, післядипломної освіти до роботи з особами з ООП, розробку навчальних програм та матеріалів для розвитку інклюзивної освіти, також для ефективного управління поведінкою здобувачів освіти у різних середовищах.

Участь педагогів та закладів освіти Одещини у міжнародних проектах, учасником яких є Академія, дозволяє не тільки впровадити в регіональну освіту найсучасніші, ефективні практики та освітні інструменти, а й розширити коло висококваліфікованих фахівців, які є кадровим ресурсом у роботі з дорослими, для підвищення кваліфікації педагогічних працівників області. Одним з прикладів такої роботи є навчання тренерів за програмою «Безпечне освітнє середовище в закладі освіти» за ініціативи Фонду Президента України з підтримки освіти, науки та спорту та за підтримки UNESCO в рамках Національної програми психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, ініційованої Першою Леді України Оленою Зеленською.

Впродовж травня цього року у м. Київ відбулось навчання 55 тренерів Одеської області, серед яких співробітники Одеської академії неперервної освіти, представники Центрів професійного розвитку та Інклюзивно-ресурсних центрів. Завдяки пілотному проєкту, спрямованому на посилення безпеки освітнього середовища та захист майбутнього покоління, на базі інфраструктури МВС України, Академії патрульної поліції та тренувального центру ДСНС співробітники різних освітніх структур Одеської області удосконалили знання з організації психологічно та фізично безпечного освітнього середовища, відпрацювали алгоритми реагування під час надзвичайних ситуацій. Майбутні тренери виконували завдання для команд реагування, моделювали ситуацію прискіпливого інспектування закладу щодо дотримання правил безпеки.

Здобутий досвід є цінним внеском у розвиток людського капіталу і формування команди фахівців, які забезпечать впровадження нової системи управління безпекою в Одеській області.

Загалом, лише протягом 2023-2024рр. разом з науково-педагогічними працівниками Академії навчання за кордоном в рамках проєктів пройшли більше 40 педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти області. Досвід реалізації міжнародних проєктів показав їх актуальність, перспективність і ефективність для посилення кадрового ресурсу регіону.

Розвиток кадрового потенціалу Академії

Для здійснення завдань регіонального і державного освітньої політики, враховуючи виклики сучасності, Академія розвиває власні спроможності, посилює власний кадровий потенціал. За останні роки кількість працівників з науковим ступенем в Академії збільшилась, залучено до роботи фахівців зі сфери вищої освіти, захищено 4 дисертаційні роботи працівниками Академії, ще 3 роботи подані на захист. Відбувається розвиток кадрового потенціалу за рахунок випускників магістратури і аспірантури: 2 магістранти працюють в Академії, 7 працівників Академії навчаються на освітньо-науковій програмі поза аспірантурою.

Викладання в магістратурі та аспірантурі стало поштовхом для професійного зростання фахівців Академії, набуття нових компетентностей в сфері провадження вищої освіти, підвищення рівня науково-професійної активності відповідно до Ліцензійних вимог. Науково-педагогічні та педагогічні працівники систематично проходять підвищення кваліфікації за різними формами формальної, неформальної та інформальної освіти на базі закладів вищої і післядипломної освіти як України, так і зарубіжжя.

Адміністрація Академії цілеспрямовано веде політику заохочення та мотивації науково-педагогічних працівників шляхом визначення рейтингу, преміювання за ефективну роботу, високі досягнення та публікаційну активність. Одним із механізмів заохочення до професійного зростання є залучення фахівців до участі у всеукраїнських та міжнародних проектах.

Виклики:

Слід зазначити про наявність існуючих зовнішніх та внутрішніх викликів, які знижують ефективність розвитку кадрового потенціалу в освіті регіону: непередбачуваність безпекової ситуації, зниження цінності педагогічної освіти, престижності професії вчителя, зменшення потенціалу для кадрового поповнення; обмеження фінансових ресурсів для реалізації освітніх інноваційних проектів тощо.

Однією із проблем інституційного характеру є зростання пропозицій на ринку освітніх послуг від представників альтернативного сектору освіти дорослих (онлайн-платформи, громадські організації, ФОПи тощо), які є більш доступними для педагогів, але водночас неякісними.

Однак показник охоплення педагогічних працівників області, які проходять курси підвищення кваліфікації, що запропоновані Академією, програми яких спрямовані на реалізацію державної і регіональної освітньої політики та проводяться за рахунок обласного бюджету чи то за рахунок державної освітньої субвенції, сягає 85-90%.

Варто зауважити про певні тенденції до уникнення такого навчання цілих педагогічних колективів закладів освіти територіальних громад: Коноплянської, Лиманської, Маразліївської, Саратовської, Старокозацької, Татарбунарської, Василівської, Городненської селищних рад; Болградської, Кілійської, Ренійської, Білгород-Дністровської, Ізмаїльської міських рад.

Практика свідчить про недостатній рівень володіння педагогами цифровими технологіями, що спричиняє низьку якість підвищення кваліфікації в умовах навчання в онлайн-форматі.

В умовах відсутності системної, постійної підтримки педагогів на місцях (громади, району) відмічається зниження уваги педагогічних колективів до методичної роботи, внаслідок чого виникає закритість до впливу нових ідей, сучасної педагогічної думки, що унеможливорює обмін думками, долучення до успішних практик, якісного впровадження інновацій тощо.

Для організації методичної роботи в закладах освіти/громадах/районах недостатньо використовується кадровий потенціал тих педагогів, які пройшли навчання та отримали сертифікати тренера, супервізора, експерта, переможців конкурсів, учасників конференцій, дискусійних просторів, освітянських форумів, педагогічних студій.

Усвідомлення важливості питання якості кадрового потенціалу в освіті, його впливу на розвиток закладу освіти, громади, країни, має бути відображено в управлінському і суспільному дискурсі в місцевих територіальних громадах. Оскільки рівень освіти педагогічних працівників є одним із найважливіших факторів, що безпосередньо визначають якість життя та мають велику економічну цінність, а інвестиції в неперервну освіту педагогічних працівників - необхідна передумова підвищення продуктивності життя всієї громади та країни.

Підтримка вчителя і освіти в цілому – це питання створення суспільного блага, джерело стійкості, національного спротиву та подальшого успішного розвитку України.

Проректор з науково-педагогічної та
методичної діяльності КЗВО
«Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»

Оксана ЛЕВЧИШЕНА